

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 4 krome, za Ogrsko 5 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 6 kron, za Ameriko pa 8 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe se prodajajo po 8 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslojše št. 3.

Stajerc

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredništvo zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80— za 1/2 strani K 40— za 1/4 strani K 20— za 1/8 strani K 10— za 1/16 strani K 5— za 1/32 strani K 2 50— za 1/64 strani K 1.— Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 20.

V Ptuj v nedeljo dne 28. junija 1914.

XV. letnik.

Cenjeni prijatelji!

Politični in gospodarski boji za kmete, obrtnike in delavce postajajo vedno hujši. Od vseh strani se pojavljajo nasprotniki. Vsled tega pa je tudi treba, da si vsakdo nabavi list, ki mu vedno in povsod služi in ki zagovarja ljudske pravice.

„Stajerc“

je tak list, v vsakem oziru neustrašen in pogumen.

Vsak pravi prijatelj ljudstva

bode torej:

1. „Stajerc“ naročnik
2. Zahteval v gostilnah, tobakarnah, kavarnah in brivnicah „Stajerca.“
3. Agitiral za „Stajerca.“

Obenem prosimo ob priliki nastopivšega novega polletja vse one, ki so z naročnino zaostali, naj jo blagovoljivo vpslati!

Vsi na delo za naš list!

Nazaj k veri!

(Epilog h koroškemu zboru v Sinčivasi.)

Ko so se prvi valovi veselja in navdušenja izgubili, ki jih je zborovanje v Sinčivasi poridilo v srcih resnično domovini zvestih Korošcev, ko so le še neizrečeno surovi izbruhli domovinoizdajalske slovenske duhovščine v „Mira“ in drugih klerikalno-hujskajočih listih na polni uspeh tega zborovanja spominjali, — hočemo tudi v koroški zgodovini par desetletij nazaj iti; pokazati hočemo, kako je bilo takrat in kako je danes in označiti s tem povzročitelje na Koroško vpejanega narodnostnega prepira.

Najbolje je, potegniti kratko paralelo med današnjo Koroško, kakor se jo je popisalo na zborovanju v Sinčivasi in svoječasno Koroško, ko sem še kot deček nepozabljive vtise moje domovine sprejemal in potem seboj v tuji daljni svet nesel. Vedno sem se spominjal moje domovine, kajti nikjer nisem mogel tistega najti, kar me je doma pri vsakem koraku srečalo: Dobro, miroljubno, zvesto in odkritosrečno ljudstvo z veseljem srečam za petje, ljubezen in prijateljstvo! Kamorkoli v deželi se je takrat svoje

korake obrnilo, k Nemcem v Lavanttal, Gurktalu in na Zgornjem Koroškem, ali pa k „vindišerjem“ v velikovškem okraju ali južno od Drave proti Železni Kaplji in Borovljah: — povsod je vladal pokoj, mir, složnost in prijaznost... Tudi takrat so bili Nemci kakor danes po Koroškem v večini in so imeli vsled tega vodstvo dežele v svoji roki. Ali povsod, kjer so „vindišerji“ — že takrat se jih je tako imenovalo, ne pa Slovence! — z njimi v družabno ali kupčijsko zvezo stopili, vladalo je medsebojno spoštovanje, sporazumljenje in zaupanje. To lepo razmerje obstoji v kljub vsej hujskariji še vedno tam, kjer se mira ni umetno od zunaj kalilo, kjer se ni doslej zadovoljne „vindišerje“ nahujskalo, da vidijo v Nemcih le svoje sovražnike in ztiralece.

Koroško ljudstvo je torej v svojem razumnem čustvovanju glede mirnega sporazuma in skupnega življenja ednako ostalo. To pa ne velja v ednaki meri od nekega stana, ki vsled svoje naloge in svojega poklica globoko v ljudstvu korenini in ima vsled svoje misije največji vpliv na ljudstvo. To je namreč duhovniški stan. Kdor kakor jaz ne pozna samo ljudstvo, marveč tudi duhovščino na Koroškem že mnogo desetletij, kdor jo opazuje in živi ter deluje med obema, ta ne more prezreti velike spremembe, ki se je pojavila v duhovniškem stanu naše domovine, — seveda zgolj v škodo ljudstva, duhovščine, najbolj pa vere. Trideset let sem je vsled pomanjkanja krepkega vodstva dieceze duhovščina večinoma svoje versko polje s političnim bojnim poljem zamenjala. Namesto dušnih pastirjev prihajajo politični fanatiki iz duhovniškega seminarja v Celovcu. Ako se spominjam nazaj na dneve moje mladosti, spominjam se tudi zaporedoma na častivredne, mirne, izobražene duhovnike, ki so prihajali iz koroškega ljudstva, ki so kot Korošci v dušnem pastirstvu delovali, ki so bili splošno spoštovani in so občevali tudi med izobraženci. Pač je imel tudi takrat marsikateri duhovnik — kakor tudi člani drugih stanov — človeške napake, ki niso bile samo njemu, marveč tudi drugim znane; tudi takih duhovnikov je bilo takrat že nekaj, ki niso ljubili proste misli. Ali takratni duhovniki so bili tolerantni, so zastopali svoj poklic in iz njega izhajajoče nauke z mirnim taktom, ki ni vplival le pri ednostavnem ljudstvu, marveč tudi pri izobraženih slojih. Zlasti Nemci na Koroškem lahko žalujejo za tem časom, ko so domači duhovniki med njimi delovali. Kajti danes dobijo le redkokdaj še kakšnega duhovniškega prijatelja; duhovniki so jim skoraj povsod obenem narodni nasprotniki... Koroško ljudstvo te spremembe med duhovščino ni zakrivilo; pač pa je začela ta sprememba

obenem z škofijsko čro dr. Kahna, v kateri je postala duhovniška sola v Celovcu pravi brlog nestrpnosti in sovraštva.

Ali o tem žalostnem kapitulnu ne bomo tukaj naprej govorili. Obrniti se hočemo zopet k iz te dobe nastali slovenski duhovščini, kateri je prebivalstvo v Sinčivasi brezobzirno pokazalo, da zna razliko delati med duhovnikom in duhovniškim hujskajočim, ki hočejo mirne sestanke Korošcev s silo razbiti. Kdor leta in desetletja dolgo veter seje, ta se ne sme čuditi, ako kočno enkrat vihar žanje; kdor pozabi na svoje duhovniške blagoslove in tepta vsak dan zakone krščanske ljubezni do bližnjega z nogami, ta nima pravice, metati na ljudstvo kamenje, kateremu ravno ta duhovščina verski čut iz prs trga.

Ako danes vidimo, da se toži od raznih strani zaradi pešanja vere, potem naj se zakliče v prvi vrsti duhovniškim voditeljem: „Nazaj k veri, ako zahtevate in pričakujete vero od ljudstva! Ne sejte sovraštva in jeze, ne kalite mir ljudstvu, ako hočete pokoj imeti!“

Koroški zbor v Sinčivasi, iz katerega se je moralo skoraj izključno politične duhovnike iztirati, ker so hoteli motiti, je jasni dokaz, kje vidi ljudstvo svojega sovražnika. To zborovanje bilo je podobno nevihti, ki s čisti vroči zrak; strele, ki so švigale na hujskajočo slovensko duhovščino in nje petoliznike, so pokazale, kje izvira megla...

Naj bi v onih krajih, kjer so zato poklicani, to nevihto prav cenili; kajti drugače bi znala priti drugič še hujša točina nevihta, ki bi vse uničila! Čustvo Korošca je dobro in brez strasti. Zato naj bi se na merodajnih cerkvenih in posvetnih mestih zato skrbelo, da se ne uresniči strast umetno in da se vsak tozadevni poskus primerno zaдуši.

Proč od politične hujskarije in nazaj k veri!

NESTLÉ-JEVA
MOKA ZA OTROKE

Poskušnje pošlje na zahtevo popolnoma zastonj
Nestle, Dunaj I. Biberstrasse 2 S.

Politični pregled.

Davčna moč naše države za leto 1913. Po uradnem izkazu so znašali za leto 1913. nekateri davki sledeče svote. I. izredni davki. Med temi so prinesli največ pridobinski davki raznih podjetij in sicer čez 115 milijonov kron.

V zavodih za pljučna zdravljenja

Med temi v Davosu, Arosi, Meranu, Arku i. t. d.

je **SIROLIN** „Roche“

kot dobro obnealo sredstvo v sferni rabi. SIROLIN „Roche“ olajša in odstraňuje obolenosti sopol v primeroma kratkem času.

Je jako slasten, tek prouzročujoč in učinkuje zelo ugodno na splošni počutek.

Živirni zavoj a K. 4. — se dobi v vseh lekarnah.

Potem sledijo hišno-najemniški davki s svoto 107 milijonov kron. Osebnodohodniški davki so dali 106 milijonov kron. Dalje sledi zemljiščni davek s svoto 54 milijonov kron itd. Skupna svota direktnih davkov je znašala v l. 1913. 466,867.434 K. Med indirektnimi davki stoje na prvem mestu razne užitnine in pristojbine, Užitnina na sladkor n. pr. je dala 164,231.230 K davka, užitnina na žganje je dala skoro sto milijonov kron, užitnina na pivo 84 milijonov kron itd. Pristojbine so dale 159 milijonov kron davka, koleki 68 milijonov kron, tobak 335 milijonov kron itd. Tretja skupina davkov so carine, ki so znašale leta 1913. 245,718.914 K. Skupna svota davščin, užitnin, pristojbin itd. za l. 1913. znaša čez 1827 milijonov kron.

Pregled užitninskih davkov za leto 1913 kaže sledeče postojanke: Užitnina na žganje je znašala celih 99 milijonov kron, užitnina na pivo 84 milijonov kron, užitnina na vino 12 milijonov kron. Užitnina na sladkor je največja in je prinesla državi 164 milijonov kron. Mesna užitnina znaša komaj 19 milijonov kron in davek na petrolej 25 milijonov kron. Iz teh številke se da napraviti precej jasna slika ljudskega življenja, ki kaže, da gre samo na užitnini na žganje, pivo in vino iz ljudskih žepov skoro 200 milijonov kron vsako leto. Užitnina na meso n. pr. je komaj deseti del te ogromne svote, ki jo plačajo največ revnejši ljudski sloji, delavci, težaki in siromašnejše ljudstvo po deželi. Če za nič drugega ni beliča pri hiši, za žganje se žalibog še vedno dobi kaka petica!

Sokolski dan — prepovedan. Za 15., 16. in 17. avgusta nameravali so „sokoli“ vseh držav v Ljubljani prerediti veliki „sokolski dan“. Vsak otrok je razumel, da se gre tukaj za manifestacijo jugoslovanske misli, ki je v svojem bistvu vendar proti naši državi naperjena. Vsled tega je c. kr. vlada ta zbor prepovedala.

Tri milijone za zvišanje oficirskih plač! Vojna uprava bo v prihodnji proračun postavila postavko dveh do treh milijonov kron, da zviša gaze častnikom in vojaškim uradnikom. Ta „regulacija gaz“ ima baje stopiti v veljavo s 1. januarjem 1915. Po tej regulaciji bodo poročniki in nadporočniki na boljšem za 30 kron na mesec, stotniki pa za 85 kron na mesec. — Kjer gre za to, da se žrtvuje nekaj za kako napravo za delavce, se vlada izgovarja, da ni denarja, da je poprej treba poiskati pokritja itd.

Uvoz in izvoz surovega masla v Avstro-Ogrski je v vedno večjem razmerju. V petih letih od l. 1901—1905 so uvozili v Avstro-Ogrsko povprečno na leto 1279 q masla, izvozili pa 59.856 q. V letih 1906—1910 so uvozili povprečno na leto 5745 q masla, izvozili pa 29.953 q. V poslednjih treh letih je znašal uvoz povprečno 29.081 q, izvoz pa samo 17.218 q. Leta 1913 je znašal uvoz celo 71.668 q, izvoz pa 13.787 q. Maslo se uvaža predvsem z Danskega, Holandskega, iz Nemčije in deloma tudi iz Rusije. Ruski eksporterji pa niso zadovoljni s 5175 q; l. 1913 pa hočejo uvoz znatno zvišati.

V Albaniji je situacija še vedno skrajno nepojasnjena. Vedno bolj se čuti, da igra Italija neko zahrbtno vlogo, ki naj bi Avstriji in avstrijskemu vplivu v Italiji škodovala. Medtem se boji nadaljujejo in kri teče zopet v potokih. Pretekli dni je izgledalo, kakor da bi vlada kneza Viljema zmagala nad uporniki. Vladi zvesti Albanci so tudi prav lepo proti upornikom napredovali. Zadnja poročila pa zopet nasprotno trdijo; pravijo, da so bili vladi zvesti Albanci vjeti in premagani in da je položaj kneza naravnost obupen. Do trenutka, ko gre naš list v tisk, ni mogoče natančnega izvedeti. Bržkone pa so novice pretirane. Vsekakor pa bode Albanija še dolge mesece vsebovala velike skrbi za vso Evropo.

Švicarski fabriški zakon. Iz Berna brzojavljajo: Narodni svet je soglasno sprejel fabriški zakon. Zakon temelji na kompromisu med indu-

striji in delavstvom, uvaja deseturni delavnik, omejuje nočno in nedeljsko delo, prepoveduje nočno in nedeljsko delo ženam in mladoletnim, ki še niso stari osemnajst let. Kot minimalno starost za fabriške delavce določa štirinajst let in dovoljuje otročičnam varstvo do osmih tednov.

Dopisi.

Hoče. Na našem britofu počiva v miru že skoraj leto dni hči tukajšnjega učitelja. Pred kratkim so dali na grob postaviti stariši preprost spomenik s preprostim napisom. V času od sobote zvečer do nedelje popoldne se je nek pobalin lotil tega kamena ter z nožem izpraskal iz vseh črk napisa naloženo pozlatščino in pri tem delu na vse strani razpraskal tudi polirano kamenito ploščo. Čeprav naravnostna škoda ni velika in se z nekaterimi kronicami da popraviti, ostane vendar le ta pobalinski čin, to sramotno podjetje vnebovpijoča pregreha. Kateri vzrok je bil temu pobalinstvu upliven? Ali je bilo sovraštvo zoper nedolžno pokojnico, katera s svojim mehkim, blagim srcem nikogar nikdar razžaliti ni mogla? Je bila neznanca srditost nad nemškimi napisom tega spomenika? Ali se je hotelo žaliti in zbadati stariše pokojnice? Ali so morda to pobalinstvo povzročile nedolžne cvetlice plavice, kojih je ranjka toliko ljubila, kojih so ji v ljubkih šopkih v ginljivem spominu ljubezni na grob polagali? Kdo je zakrivil to dejstvo, da je šel usramotiti nagrobni kamen umrlega na blagoslovljenem pokopališču, to se žal Bog do danes še ni poizvedlo; a oskrnil je dotični s to svinjarijo samega sebe in svojo četo na vse veke. Brez vse dvombe je in to slutiti in priznava tudi vsak otrok, da je bil ta pobalinski zločin iztok frazevega srda in do blaznosti nasrkanega fanatizma neke puhle, največjega zaničevanja vredne duše. Mogoče tudi, da je bilo v oč takih dušic pri tem bogaboječem delu! Ob tem pobalinstvu smo globoko razžaljeni in razburjeni. Seveda kaj takega bi pa ne smelo biti. Nekateri hoški svetniki kričijo: „Križajte ga, križajte ga!“ če se kako zlodejstvo po časnikih izjavi. Ali torej naj tudi takega, ki v svojem infernaličnem fanatizmu in srdu nagrobne spomenike nedolžnih pokojnikov gre osramotiti, spoštujemo in molimo? Ali mu naj stavimo slavoloke in ga kot diko človeštva naj venčamo? — Oh, kedaj bo prava kristjanska ljubezen, ljubezen, ki nas jo je učil naš Zveličar, nas vse in vse presevala v mili gorkoti in božji dopadljivosti!

Spod. Poljskava. (Živinski sejem.) V torek 30. junija t.l. se bode tukaj vršil živinski

sejem. Vsled dovoljenja c. kr. okrajnega glavarstva v Mariboru se sme tudi živina iz okrajev Maribor in Ptuj na ta sejem prignati. Na dejati se je, da pride mnogo kupcev.

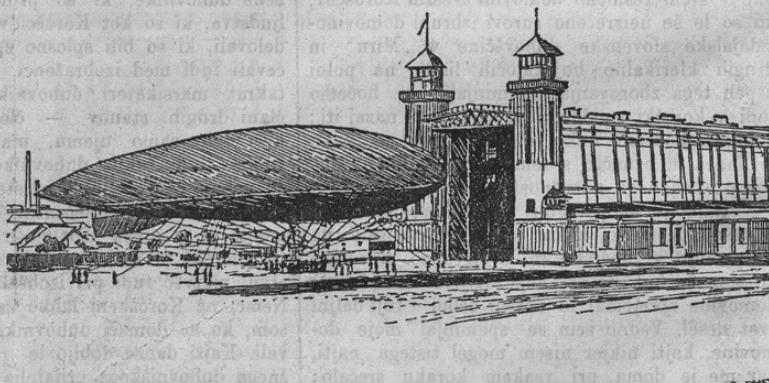
Iz Ormoža. Letošnje večinom hladno in deževno vreme vpliva tudi jako močno na ormoške slovensko-klerikalne nazadnjaške čuke; dasiravno se je g. oberčuk že lansko jesen širokoustil, da prične čukulada s telovadbo takoj po novem letu, še čukengeneral vedno spi z svojo armado spanje pravičnega. Pomladansko solnce še jih vedno ni oživel, še manj pa njihova telovadnica, katero so si napravili iz nekoga lokala, kjer so prej nešteto let prebivali živinski odpadki. Procesija na dan sv. Rešnjega Telesa bila je naravnost krasna; godba je svirala, da je bilo veselje, g. oberorel Rois pa je ausrukal s plavim pantloom in čukovskim znakom. Spremljal ga je častno po mestu njegov duševno in telesno podobni brat Flickmaurer Karl Roiss. Za milostljivo oberorla — nežno Marico bil je ta dan tudi povsem slovesen, ki ji bo ostal v trajnem spominu, kajti dobila je visok oblik uniformiranega mladega čukeca B.... iz Maribora; oj Marička Marica, ali ne več, da Bog vse vidi in vse ve? — Mlečnozobemu fantiču pa povemo, naj bo lepo tih in miren, sicer priobčimo prihodnjič nekaj originalnega, kar še „zvezi“ ni znano in kar mu bo pripomoglo do „laufposa“. — Iz gotovih virov smo tudi zvedeli, da g. čukengeneral, ki vživa nezasluzeno penzijo, že tudi marljivo agitira za bližajočo se državnozbornsko volitve. Vprašamo načelnštvo ormoške posojilnice prav resno, ali plačuje temu špricanemu zdradžbarju zato mastno plačo, da dela med ljudstvom zgago, da nas kmete nadleguje in mudi pri delu? Bodite pametni in previdni, kmetovalci in vzamite palico, kadar se bliža ta fant Vaši hiši! Kaj pa reče k temu „Zadružna zveza“ v Mariboru? Ali je načelnštvo ormoške posojilnice res tako slepo in gluho, da ne uvidi škode, povzročene od oberorla Roisa, ki se nikakor ne da nadomestiti? Ali je res z njim poročeno, da ga ne požene, od koder se je pritepel? Ali ne pozna pregovora, ki pravi, da je zvonjenje po toči prepozno? Prihodnjič več. Heil H. Čukengeneral und Ziegenbesitzer!

Dolžnost naznanjevanja nalezljivih bolezni.

Zakon z dne 14. aprila 1913, drž. zak. št. 67, o zabrambi in zatiranju prenosnih bolezni, označuje škrlatico, difterijo (davico), abdominalni

Grozovita nesreča v zraku.

Avstrijsko vojaško zrakoplovstvo zadela je grozovita nesreča. Pri zračnih vajah v Fischamendu zadel je namreč vojaški zrakoplov »Körting« v Farman-letalni stroj. Zgodila se je v zraku eksplozija, ki je balon in letalni stroj uničila. Na balonu »Körting« bilo je 7 oficirjev in vojakov, na letalnem stroju pa 2 oficirja. V plamenih padla sta balon in letalni stroj okoli 400 metrov iz višine na tla. Vseh 9 oficirjev in vojakov je izgubilo pri tej grozoviti nesreči svoje življenje. Našli so jih pozneje kot sežgane mrlične v raztrganih kosih letalnega stroja. Naša slika kaže ponesrečeni balon »Körting-Wimpassing« pred poslopjem za letalne stroje. Balon bil je zgrajen leta 1910. Dolg je bil 65 metrov, debel pa v sredini 10½ metra. Plina je sprejel za 3620 kubičnih metrov. Gnala sta balon dva motorja, od katerih je imel vsak 8 cilindrov in 75 konjskih moči.

Das dritte österreichische Militär-Luftschiff, Körting-Wimpassing.

V eni uri preletel je ta letalni stroj 49 kilometrov. Nesreča je ena največjih, kar jih je zahtevalo zrakoplovstvo. Razburjenje in žalost je bila zlasti na Dunaju, pa tudi po vsej drugi državi, velikansko. Čast vrlim vojakom, ki so kakor v vojni žrtvovali svoje življenje za domovino.

Rebenbänder-gumi za trsje cepiti

samo zanesljivo dobra in frišna, priporoča po nizki ceni in po pošti franko Brata Slawitsch, trgovina v Ptujju.